

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	34378
Nom	Salut de la dona, de la sexualitat i la reproducció
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	4.5
Curs acadèmic	2018 - 2019

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1200 - Grau d'Infermeria	Facultat d'Infermeria i Podologia	2	Segon quadrimestre
1213 - Grau d'Infermeria (Ontinyent)	Facultat d'Infermeria i Podologia	2	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1200 - Grau d'Infermeria	16 - Enfermeria en el ciclo vital	Obligatòria
1213 - Grau d'Infermeria (Ontinyent)	16 - Infermeria en el ciclo vital	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
DONAT COLOMER, FRANCISCO	125 - Infermeria
MAESTRE PORTA, MARIA SALUD	125 - Infermeria

RESUM

L'imperatiu biològic, convertit en rol de gènere establix que la funció reproductora competix a la dona. És per això que hem proposat per a esta assignatura una triple denominació que, intencionadament, expressa les tres àrees del seu contingut però remarcant la seua independència.

La salut de la dona.- Les diferències estructurals i funcionals entre els organismes de l'home i de la dona, centrades sobretot en l'aparell genital, però no sols, determinen una "salut específica de la dona", que es fonamenta en la normalitat o l'alteració d'estes estructures diferenciades. El manteniment d'esta salut, la prevenció de les seues alteracions, i les cures quan s'altère, constitueixen una part substancial de l'assignatura.

Salut de la reproducció. – Esta part es presenta intencionadament separada de l'anterior, perquè considerem la reproducció com una funció compartida dels dos sexes, i així s'enfocarà des d'esta assignatura. Ací es van a analitzar la fisiologia del procés, l'atenció en les dificultats per a aconseguir un embaràs i el maneig professional de les mesures per a evitar-ho. Una vegada s'ha instaurat un embaràs, es constituïx en un important objectiu sanitari, en el que a més es fa una inversió de futur al cuidar de la salut fetal. La fisiologia de la gestació, les seues alteracions i el coneixement i les habilitats sobre els seus cures, tant preventius com curatius constituïx contingut d'esta part.

Salut sexual.– Encara que l'OMS la considera inequívocament com a part integrant de la salut, es tracta d'una de les funcions més quotidianes i menys considerades en els currícula de Ciències de la Salut, en qualsevol dels seus nivells, i en conseqüència constituïx una llacuna en la formació d'estos professionals. S'inclou en esta assignatura, com un determinant més de la salut de les persones en el seu cicle vital. S'ha volgut marcar la diferència amb la salut de la dona, perquè la funció sexual és un component tant de la salut de la dona com de la de l'home. I per descomptat, es pretén establir una diferència amb la funció reproductiva, per la qual cosa estes dos funcions es presenten des d'esta assignatura com totalment independents, encara que per imperatiu biològic interaccionen.

CONEXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Per a poder assolir els objectius i competències descrits, és important que l'alumnat dispose d'uns bons coneixements de matèries que conformen el Grau d'Infermeria, com ara anatomia, biologia, fisiologia i fisiopatologia.

COMPETÈNCIES

1200 - Grau d'Infermeria

- Analitzar i reflexionar sobre les conseqüències de ser dona i home en el procés d'emmalaltir, l'atenció diferencial que es rep i la manera específica d'afrontar el dolor i la malaltia.
- Mantenir i actualitzar la competència professional, prestant una importància especial a l'aprenentatge de manera autònoma de nous coneixements i tècniques i a la motivació per la qualitat en l'atenció a la salut.
- Realitzar les cures d'infermeria basant-se en l'atenció integral de la salut, la cooperació multidisciplinària, la integració dels processos i la continuïtat assistencial, en coordinació amb tots els nivells de l'atenció sanitària i d'altres recursos i serveis socio-sanitaris.
- Conèixer els processos fisiopatològics i les seues manifestacions i els factors de risc que determinen els estats de salut i malaltia en les diferents etapes del cicle vital en funció del gènere.

- Identificar les característiques de les dones en les diferents etapes del cicle reproductiu i en el climateri i en les alteracions que es poden presentar proporcionant les cures necessàries en cada etapa. Aplicar cures generals durant el procés de maternitat per facilitar l'adaptació de les dones i els nounats a les noves demandes i prevenir complicacions.
- Conèixer els aspectes específics i les cures del nounat. Identificar les característiques de les diferents etapes de la infància i adolescència i els factors que condicionen el patró normal de creixement i desenvolupament. Conèixer els problemes de salut més freqüents en la infància i identificar les seues manifestacions. Analitzar les dades de valoració de l'infant.

RESULTATS DE L'APRENENTATGE

1. Que l'alumnat conega els determinants de salut en relació amb el gènere.
2. Que l'alumnat descriga les alteracions de l'aparell genital femení.
3. Que l'alumnat siga capaç de dissenyar un pla de cures adequades a cada alteració de l'aparell genital femení, incloent la promoció de salut i la prevenció de la malaltia.
4. Que l'alumnat sàpia descriure la fisiologia de la fecundació, l'embaràs, el part i el puerperi.
5. Que l'alumnat sàpia reconèixer els factors de risc materns i fetals i sàpia com previndre.
6. Que l'alumnat conega i puga realitzar les activitats pròpies del personal d'infermeria generalista en l'assistència de la salut matern-infantil.
7. Que l'alumnat siga capaç d'elaborar un consell anticonceptiu professional.
8. Que l'alumnat sàpia descriure la corba de resposta sexual humana normal i les seues alteracions.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Anàlisi de la salut en relació amb el gènere

Tema 1. La dona com a objectiu de salut: Determinants biològics del gènere. La reproducció i la sexualitat com a riscos per a la salut de la dona.

2. Estructura, funció i alteracions de l'aparell genital femení

Tema 2.- Anatomia i fisiologia de l'aparell genital femení: El cicle menstrual i les seues alteracions: Fisiologia del cicle ovàric. Canvis locals i sistèmics . Estudi de la menstruació. Alteracions del cicle i els seus cures.

Tema 3.- La Semiologia ginecològica : estudi dels signes i els símptomes amb què es manifesten les alteracions de l'aparell genital femení.

Tema 4.- Les alteracions benignes de l'aparell genital : Anàlisi dels problemes més freqüents. El diagnòstic, la prevenció i les cures de cada un d'ells

Tema 5.- Infeccions del tracte urogenital i Infeccions de Transmissió Sexual (ITS) : Epidemiologia,

mecanismes de contagi, manifestacions clíniques, prevenció i cures

Tema 6.- El càncer genital: Epidemiologia, estratègies de prevenció, diagnòstic precoç i manifestacions clíniques. Cures i paper d'infermeria.

3. Problemes ginecològics en relació amb el cicle vital

Tema 7.- Problemes ginecològics en l'adolescència: Fisiologia de la pubertat. Problemes prevalents i el seu maneig clínic. Consells de salut i educació sanitària d'autocures

Tema 8.- Assistència en el climateri i la vellesa : Anàlisi sanitària del climateri, la seua fisiologia, riscos de salut i la seua prevenció. Cures en el climateri patològic. Canvis de l'aparell genital en la dona anciana, problemes que generen i els seus cures

4. La salut sexual

Tema 9.- Anàlisi de la Resposta Sexual Humana (RSH): Els estímuls sexuals. Estudi de les fases de la RSH normal. Les disfuncions sexuals com a alteració de la RSH.

Tema 10.- La sexualitat en les malalties sistèmiques: Estudi de les repercussions de les malalties sistèmiques en la RSH

5. La salut reproductiva. Aspectes generals

Tema 11.- Estudi de la fecundació: Anàlisi dels fenòmens de la gametogènesi, el transport, la fecundació i la implantació .

Tema 12.- L'assistència en les dificultats reproductives : Concepte, tipus i causes d'esterilitat. Protocol d'estudi. Tècniques diagnòstiques i terapèutiques i paper d'infermeria en els seus cures.

Tema 13.- L'anticoncepció: El consell anticonceptiu. Valoració de la persona usuària. Anàlisi dels mètodes anticonceptius, el seu mecanisme d'acció i el seu seguiment clínic. Estudi sanitari de l'avortament terapèutic.

Tema 14.- La consulta preconcepcional: Estratègies preventives de la salut matern infantil

6. La salut reproductiva. Fisiologia i cures en l'embaràs, part i puerperi normals

Tema 15.- El diagnòstic de la gestació: Signes i símptomes de presumpció, sospita i certesa d'embaràs

Tema 16.- Ecologia i fisiologia fetal: El desenrotllament del fetus des de la implantació al naixement . La valoració del creixement i de l'estat fetal. Factors de risc i la seua prevenció.

Tema 17.- La resposta de l'organisme matern davant de l'embaràs: Canvis adaptatius de l'organisme i intervencions professionals de suport (consells de salut)

Tema 18.- El control de l'embaràs: Estratègies de cures de la salut maternoinfantil

Tema 19.- Fisiologia del part normal: El començament del part i el seu diagnòstic. Descripció dels períodes de dilatació, expulsu i enllumenament.

Tema 20.- Assistència al part: Cures infermers en el part

Tema 21.- Fisiologia del puerperi: Fases del procés puerperal. La recuperació de l'estat pregràvid

7. La salut reproductiva. Alteracions i cures en l'embaràs, part i puerperi complicats

Tema 22.- Vòmits en l'embaràs: Estudi de l'emesis i la hiperèmesi. Repercussions sobre la salut matern fetal. Cures infermers.

Tema 23.-Hipertensió en l'embaràs: Concepte, característiques clíniques i repercussió sobre mare i fetus. Cures de salut.

Tema 24.- L'embaràs múltiple: Tipus clínics i la seua gènesi. Repercussions sobre la mare i el producte de la gestació.

Tema 25.- La diabetis gestacional: Concepte i causes. Acció de l'embaràs sobre la diabetis. Efectes de la diabetis sobre la mare i el fetus.

Tema 26.- Les hemorràgies en l'embaràs: Descripció i cures de les hemorràgies del primer trimestre i del tercer trimestre.

Tema 27.- El puerperi patològic: Anàlisi de les principals alteracions, la seua prevenció , la seua detecció precoç i el seu maneig clínic.

8. Sessions pràctiques

P1. ANTICONCEPCIÓ. Maneig dels mètodes.

P2. ELABORACIÓ D'UNA HISTÒRIA CLÍNICA GINECOLÒGICA: Sobre supòsits clínics de ginecologia i anticoncepció.

P3. ELABORACIÓ D'UNA HISTÒRIA CLÍNICA MATERNAL: Sobre supòsits clínics d'embaràs normal o patològic.

P4. EDUCACIÓ MATERNAL: Presentació i entrenament d'un programa d'Educació Maternal.

L1. EXPLORACIÓ GINECOLÒGICA: Exploració ginecològica. Arreplega i maneig de mostres ginecològiques.

L2. EXPLORACIÓ OBSTÈTRICA: Tècniques d'exploració obstètrica.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	53,50	100
Pràctiques en aula	8,00	100
Pràctiques en laboratori	4,00	100
Tutories reglades	2,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	1,00	0
Elaboració de treballs en grup	8,00	0
Lectures de material complementari	1,50	0
Preparació d'activitats d'avaluació	25,00	0
Preparació de classes de teoria	5,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	3,00	0
Resolució de qüestionaris on-line	1,50	0

TOTAL	112,50
-------	--------

METODOLOGIA DOCENT

Classes teòriques:

- Classe magistral participativa
- Materials audiovisuals

Classes pràctiques (modalitat P):

- Casos pràctics
- Simulacions

Classes pràctiques (modalitat L):

- Simulacions
- Tallers: maneig de materials diversos

AVALUACIÓ

EXAMEN: 60% de la nota

Examen final amb preguntes d'elecció múltiple amb 4 opcions de resposta. Cada 3 respostes incorrectes restaran un encert. La nota mínima per a superar la prova és un 5 sobre 10. En aquesta prova s'avaluen el continguts teòricopràctics de la matèria.

TREBALL EN GRUP: 20% de la nota

Treball grupal sobre algun dels continguts del programa

AVALUACIÓ CONTINUADA: 20% de la nota

Proves objectives d'avaluació desenvolupades al llarg del curs.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Towle, M. A. Asistencia de enfermería materno-neonatal [Maternalnewborn nursing care] (Gea Consultoría Editorial Trans.). España: Pearson educación; 2010
- Donat F. Enfermería maternal y ginecológica. Barcelona: Masson; 2005.
- Torrens RM, Martínez C. Enfermería de la mujer. 2ª ed. Madrid: DAE, 2009.

- Seguranyes G, Costa D. Enfermería maternal. Barcelona: Masson; 2004.
- Hurtado, F. Sexualidad: funcionamiento normal, trastornos y tratamientos. Valencia: Promolibro; 1998
- Masters, W. y Johnson, V. Respuesta sexual humana. B.Aires: Intermédica; 1976
- Control básico del embarazo. Guía para profesionales. Disponible en: http://biblioteca.sp.san.gva.es/biblioteca/publicacion_dgsp.jsp?cod_pub_ran=10507

Complementàries

- FAME. Iniciativa Parto Normal. Documento de consenso. Barcelona: Federación de Asociaciones de Matronas de España; 2007. Disponible en: <http://www.federacion-matronas.org/ipn/documentos/iniciativa-parto-normal>
- Ministerio de Sanidad y Consumo. Guía de Práctica Clínica sobre la Atención al Parto Normal. Madrid: Ministerio de Sanidad y Consumo. Centro de publicaciones; 2010. Disponible en: http://elpartoesnuestro.files.wordpress.com/2010/11/parto_normal_resumida.pdf
- Organización Mundial de la Salud. Cuidados en el parto normal: una guía práctica. Ginebra: OMS; 1996. Disponible en: http://whqlibdoc.who.int/hq/1996/WHO_FRH_MSM_96.24_spa.pdf
- Contraccepció de emergència
<http://www.gencat.net/ics/usuaris/campanyes/contracepcio/contracepcio.pdf>
- Materiales sobre salud reproductiva. OMS. Disponible en: <http://www.who.int/reproductivehealth/publications/en/#>
- Enfermedades de transmisión sexual. Disponible en: <http://www.gencat.cat/salut/depsalut/html/ca/dir479/mts2009cat.pdf>
- Guía práctica de la reproducción asistida. Disponible en: <http://www.gencat.cat/salut/depsalut/html/ca/dir479/mts2009cat.pdf>
- Vasectomía. Disponible en: <http://www.nlm.nih.gov/medlineplus/spanish/tutorials/vasectomyspanish/htm/index.htm>
- Medicamentos y embarazo. Disponible en: http://biblioteca.sp.san.gva.es/biblioteca/publicaciones/MATERIAL%5CPUBLICACIONES%5CINFAN_MUJER%5CPERINATAL%5CEMBARAZO/MEDICAMENTOS_EMBARAZO.PDF
- El parto. una vivencia única. Disponible en: http://www.sp.san.gva.es/DgspPortal/docs/PartoVivenciaUnica_val.pdf
- Olazábal, J.C. Manual de sexualidad en atención primaria. Salamanca: Amaru; 1990.
- Recursos electrónicos para matronas: www.recursosmatrona.com
- El condón femenino. Disponible en: <http://www.youtube.com/watch?gl=ES&hl=es&v=hszXobj3QsQ>
- La aventura de ser padres. Guía para la educación sanitaria grupal en el

embarazo, parto y puerperio. Disponible en:

http://biblioteca.sp.san.gva.es/biblioteca/publicacion_dgsp.jsp?cod_pub_ran=21

504

